

Monta mahista maaseudulla

-työohjeopas

Yrittäjille

Tekijät:
Anna-Maarit Heikkinen
Anni Helskanen
LMA0S1

Opinnäytetyö
Ammattikorkeakoulututkinto
Luonnonvara- ja ympäristöala

JOHDANTO

Monet maatalousyrittäjät tarvitsevat sesonkiaikana lisätyövoimaa. Useimmiten työvoiman tarve tiloilla on suurimmillaan kevät- ja kesäaikana. Samaan aikaan keväisin moni nuori alkaa miettiä ja etsiä itselleen kesätyöpaikkaa.

Nuorella työntekijällä tarkoitetaan alaikäistä, alle 18-vuotiasta työntekijää. Alaikäistä työntekijää koskevat hieman erilaiset säädökset ja rajoitukset, kuin täysi-ikäistä. Nuori työntekijä voi kuitenkin olla oiva apu maatilan töissä ja tuoda helpotusta kiirehuippuihin omalla työpanoksellaan. Nuorissa on myös maa- ja metsätalouselämän tulevaisuus. Kesätyökokemuksensa perusteella nuori työntekijä voi hakeutua peruskoulun jälkeen alalle opiskelemaan ja näin meillä on mahdollisuus saada tulevaisuuden työntekijöitä sekä ammattilaisia alallemme.

Koska nuorta työntekijää koskevat erilaiset säädökset, kuin täysi-ikäisiä, olemme koonneet opinnäytetyönämme työohjeoppaan, joka pureutuu juuri alaikäisen työntekijän palkkausta ja ohjausta koskeviin seikkoihin. Työohjeopas toimii apuna maatalousyrittäjälle ja oppaasta käy ilmi myös työnantajan sekä työntekijän vastuukysymyksiä työsuhdetta solmiessa. Työohjeoppaan lainsäädännölliset seikat koskevat myös tilan omia lapsia heidän työskennellessään kotitalalla.

Työohjeoppaan pohjana oli helmi-maaliskuussa 2013 toteutettu opinnäytetyökysely, joka lähetettiin Maaseutuammattiin ry:n kummitiloille sähköpostitse. Työohjeopas viimeistellään lopulliseen muotoonsa syksyllä 2013, missä tärkeänä apuna on tämän opasluonnoksen käytöstä saatava palaute.

Terveisin

Anna-Maarit Heikkinen

Anni Heiskanen

Savonia-Ammattikorkeakoulun agrologiopiskelijät

SISÄLTÖ

1	TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET	4
2	TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET	5
3	NUORELLE SOPIVAT TYÖT	7
3.1	Nuorelle sopivia kevyitä töitä	7
3.2	Nuorelle erityisen vaarallisia töitä	7
3.3	Nuorelle erityisen haitallisia töitä	9
3.4	Poikkeusluvut koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä	9
4	TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN	10
5	NUOREN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN	11
6	TYÖAIKASÄÄDÖKSET	12
7	TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET	13
7.1	Vaaroilta suojautuminen	13
8	TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISY	15
9	PALKANMAKSUN PERIAATTEET	16

Lähteitä ja linkkejä

Liitteet (työtodistusmalli)

1 TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET

Työnantajalla on

- oikeus antaa työtehtävät ja määrätä, miten, missä ja milloin työ tehdään ja
- velvollisuus perehdyttää ja opastaa töiden tekemiseen sekä valvoa töiden tekemistä, velvollisuus kohdella työntekijöitään tasapuolisesti ja velvollisuus noudattaa lakeja ja työehtosopimuksia.

Lisäksi työnantajalle kuuluu riittävien työaikalainsäädännön määräämien lepoaikojen järjestäminen.

Maatalousyrittäjän velvollisuus on huolehtia kaikkien tilaan kuuluvien tilojen ja koneiden sekä laitteiden työturvallisuudesta niin, ettei niiden käyttäjille aiheudu niitä käyttäessä akuuttia vaaratilannetta. Työnantajan tulee noudattaa työturvallisuuslakia koskien koneita ja laitteita. Terveydelle vaarallisia aineita luovuttaessa hänellä on velvollisuus neuvoa ja opastaa aineiden oikeaoppiseen käsittelyyn. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu myös huolehtia työntekijän turvallisuudesta sekä työterveydestä (ks. kohta 7 TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET).

Anni Markkanen tietää, että työnantajalla ja työntekijällä on sekä oikeuksia että velvollisuuksia.

2 TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös työntekijällä on omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta. Nuorta maatalouden parissa työskentelevää työntekijää koskee sama vastuukysymys, kuin täysi-ikäistäkin työntekijää.

Työturvallisuuteen liittyviä nuoren työntekijän velvollisuuksia ovat:

- Ilmoittaa ennen työn tai harjoittelujakson alkamista mahdollisista työturvallisuuteen liittyvistä fyysisistä tai psyykkisistä seikoista
- Tutustua työpaikan työ- ja turvallisuusohjeisiin sekä mahdollisten vaarallisten kemikaalien käyttöturvallisuuteen (joko ohjatusti tai itsenäisesti)
- Noudattaa työpaikan ohjeita työskentelytavoista, työturvallisuudesta ja työsuojelusta
- Pitää työpaikka siistinä ja järjestyksessä
- Olla huolellinen työssään, eikä aiheuta vaaratilanteita käyttäytymisellään itselleen tai muille työntekijöille
- Kysyä tarvittaessa neuvoa tai ohjeita, mikäli esiintyy työtapoihin tai työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä
- Käyttää työskennellessään asianmukaista ja turvallista vaatetusta ja tarvittaessa suojavarusteita
- Työntekijä voi myös kieltäytyä tekemästä työtä tai työtehtäviä, joihin ei ole työnantajalta saatavilla asianmukaista suojavarustusta!
- Ilmoittaa työnantajalle viipymättä työturvallisuutta vaarantavista seikoista tai tarvittavien suojavarusteiden puuttumisesta
- Ottaa selvää työpaikan ensiapuvälineistöstä, toimintaohjeista hätätilanteissa ja rakennusten pelastusteistä.

Alle 15-vuotiasta työntekijää koskevat myös ajokorttilait, jolloin traktoreiden ja muiden ajettavien työkoneiden kuljettaminen ilman siihen oikeuttavaa T-luokan ajokorttia on kiellettyä. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana.

KUVA 1. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (Heikkinen 2011).

Lisää ajokorteista ja ajo-oikeudesta Liikenteen Turvallisuusvirastosta sekä Poliisilta.

(Huom. Liikenteen Turvallisuusvirastosta ja Poliisilta-sanat ovat sähköisiä linkkejä. Mikäli olet tulostanut tämän opasluonnoksen paperille, löydät tietoa ajokorteista netistä http://www.trafi.fi/tieliikenne/ajokortit_ja_tutkinnot sekä <http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/suomi/ajokortti>)

Elina Sirviö muistuttaa, että kaiken kokoisia eläimiä hoitaessa on hyvä tuntee työturvallisuusohjeet.

3 NUORELLE SOPIVAT TYÖT

3.1 Nuorelle sopivia kevyitä töitä

Työministeriö on päätöksissään listannut luettelon, jossa määritellään 14-vuotiaalle tai samana kalenteri vuonna 14 vuotta täyttävälle työntekijälle sopivat kevyet työt, jotka eivät aiheuta hänelle terveydellistä haittaa.

- vaarattomien kotieläinten ruokinta ja hoito
- poiminta-, istutus-, ja aputyöt
- puhtaanapito ja siivoustyöt: huoneistojen, kuten toimistojen siivoaminen ilman että työssä käsitellään terveydelle mahdollisesti haittaa aiheuttavia kemikaaleja
- kevyet varastotyöt ja tavaroiden vastaanottaminen
- lajittelu ja käsittelytyöt sekä laskenta ja merkitsemistyöt varastoissa
- muut kevyet työt, jotka työvaatimuksiltaan ja työympäristöltään sekä ruumiillisilta ja henkisiltä vaatimuksiltaan vastaavat edellä mainittuja vaateita

KUVA 2. Nuorelle sopivia kevyitä töitä ovat esimerkiksi vaarattomien kotieläinten hoito- ja ruokintatyöt (Heikkinen 2011).

3.2 Nuorelle erityisen vaarallisia töitä

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjeistaa asetuksessaan nuorille työntekijöille vaarallisia töitä esimerkkiluettelon avulla. Alle 16-vuotiaita työntekijöitä ei saa käyttää esimerkkiluettelossa mainittuihin töihin. 16 vuotta täyttänyt nuori työntekijä voi tehdä luettelossa mainittuja töitä, mikäli työturvallisuudesta on huolehdittu riittävästi ja työssä käytettäviä aineista, laitteista tai olosuhteista ei aiheudu nuorelle vaaraa.

- Mekaaniset vaaratekijät
 - o mm. laserlaitteet, sirkkelit, pyörösahat, vannesahat, höyläkoneet, moottorisaha, traktori, jossa ei ole turvaohjaamoja, kaivinkone, moottorikelkka ja mönkijä vaativissa olosuhteissa, henkilönostin
- Kemialliset vaaratekijät
 - o vaaralliset, haitalliset kemikaalit ja kasvinsuojeluaineet, asbesti, ympäristön tupakansavu, lyijy
- Fysikaaliset vaaratekijät
 - o Työt, joissa voimakas melu voi aiheuttaa kuulovaurion, työt voimakkaasti värisevillä työkaluilla, työt erityisen korkeassa tai matalassa ilmanpaineessa, työt, joissa voi altistua terveydelle vaaralliselle kylmyydelle tai kuumuudelle
- Sähköiset vaaratekijät
 - o Jännite- ja sähkötyöt
- Ruumiillinen liikarastitus
 - o Raskaiden taakkojen kantaminen
 - o Ruumiillisen liikarastituksen vaara voi olla nostotyössä, jossa taakan paino ylittää jatkuvasti 20 kg miehillä ja 15 kg naisilla sekä muussa yksipuolisesti kuormittavassa työssä.
- Biologiset vaaratekijät
 - o Työskentely vaarallisten tai arvaamattomien eläinten kanssa
- Eräät työt
 - o Maanalaiset työt, rakennusten purkutyöt, räjäytystyöt, säiliötyöt, joissa tukehtumisvaara, pylväs- ja mastotyöt

KUVA 3. Työskentely traktorilla, jossa ei ole turvaohjaamoja luokitellaan nuorelle erityisen vaaralliseksi työksi (Heikkinen 2008).

3.3 Nuorelle erityisen haitallisia töitä

Nuorista työntekijöistä annetun lain mukaan työnantaja on velvollinen huolehtimaan, ettei työ ole haitaksi nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle. Työ ei saa vaatia nuorelta työntekijältä suurempaa ponnistusta tai vastuuta hänen ikäänsä tai voimiinsa nähden. Valtioneuvosto on asettanut nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä edellytyksiä (TAULUKKO 1). Valtioneuvoston asetuksen 475/2006 mukaan nuori työntekijä voi tehdä taulukon 1 kohdissa 3-5. mainittuja työtehtäviä, mikäli paikalla on kokenut ja ammattitaitoinen henkilö ja tällöin työssäoppimissopimuksen liitteeksi tulee laatia selvitys valvonnan ja perehdyttämisen järjestämisestä. Selvitys tulee lähettää myös tiedoksi asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle.

TAULUKKO 1. Valtioneuvoston asetuksessa 475/2006 mainitut nuorille työntekijöille erityisen haitalliset työt:

1	Työt, joissa esiintyy ikään ja kokemukseen nähden liiallista räsitusta tai huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta, huomattavaa taloudellista vastuuta tai erityisiä vaaroja, joita nuoret eivät kykene tunnistamaan tai välttämään
2	yksintyöskentely silloin, kun siihen liittyy ilmeinen tapaturman tai väkivallan vaara
3	psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden henkilöiden hoito ja huolto
4	kuolleiden käsittely ja kuljetus
5	teurastus
6	työt, jossa altistutaan haitallisesti myrkyllisille aineille tai syöpää, perinnöllisiä perimävaurioita taikka sikiövaurioita aiheuttaville aineille, jotka jollakin muulla tavalla voivat vaikuttaa ihmisen terveyteen pysyvästi
7	palo- ja räjähdysvaarallisten aineiden ja erittäin helposti syttyvien nesteiden käsittely ilmeisen vaarallisissa olohteissa
8	työ, jossa altistutaan haitalliselle säteilylle

3.4 Poikkeusluvut koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä

Asianomaisella työsuojeluviranomaisella on oikeus antaa lupa poiketa valtioneuvoston asetuksen säännöksistä koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä 16 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän osalta, mikäli se on hänen ammatillisen kehittymisen kannalta välttämätöntä. Nuoren tulee kuitenkin työskennellä kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnan alaisena.

4 TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN

Työsuhdetta määrittävät monet lait sekä alakohtaiset työehtosopimukset. Näiden pohjalta määräytyvät sekä työnantajan että työntekijän oikeudet ja velvollisuudet. Keskiset säädökset löytyvät:

- [työsopimuslaista](#) (55/2001), [työaikalasta](#) (605/1996), [vuosilomalaista](#) (162/2005) ja [työturvallisuuslaista](#) (738/2002) (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/> josta kukin laki löytyy erikseen)
- [Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksesta](#) (pdf)
(<http://www.puuliitto.fi/files/2875/Maaseutu-tes-2012-2014.pdf>)

Työsopimuslain mukaan työsuhde syntyy, kun työntekijä tekee työtä työantajan lukuun palkkaa tai muuta vastiketta vastaan tämän johdon ja valvonnan alaisena. Työsuhteeseen kuuluu aina työsopimus, jossa työsuhteen ehdot määritellään. Työsopimuksen päättyessä työnantajan on annettava työntekijälle työtodistus (LIITE 1, työtodistusmalli).

Työsopimus (linkki: [työsopimuslomake ja täyttöohje](#)) solmitaan joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti. Nämä kaikki sopimusehdot ovat yhtäläillä päteviä, mutta mahdollisten riitatilanteiden tai epäselvyyksien välttämiseksi kirjallinen sopimus on turvallisin valinta. Vaikka työ sopimuslaki antaa mahdollisuuden sopia työ sopimus suullisesti, on silti kaikkien etujen mukaista, että sopimus laaditaan kirjallisena.

Määräaikainen kesätyösopimus päättyy ilman irtisanomista määräajan umpeutuessa. Työsopimuksen irtisanominen edellyttää työ sopimuslain mukaisen irtisanomisajan noudattamista (ks. [Työsopimuslain 7. luku](#)). Työnantaja tai työntekijä voi purkaa työ sopimuksen työ sopimuslain luvun 8. mukaisesti ilman irtisanomisaikaa, mutta vain erittäin painavasta syystä.

Kirjallisesta tai sähköisestä työ sopimuksesta tulee ilmetä ainakin seuraavat asiat:

- Työsopimuksen solmivat osapuolet
- Työsuhteen alkamisajankohta, määräaikaisen työ sopimuksen kesto sekä mahdollinen peruste määräaikaisuudelle
- Mahdollinen koeaika
- Työpaikan yhteystiedot
- Pääasialliset työtehtävät
- Työssä sovellettava työehtosopimus (maaseutuelinkeinojen työehtosopimus)
- Palkan ja muiden vastikkeiden määräytymisen perusteet
- Palkanmaksukausi
- Säännöllinen työaika
- Vuosilomien määräytyminen
- Irtisanomisaika tai sen määräytymisen perusteet

Lisätietoja työ sopimuksesta [Työsuojaohje/työsopimus](#) ja [työsopimuslomake ja täyttöohje](#).
(Huom. yllä olevat ovat sähköisiä linkkejä. Mikäli olet tulostanut tämän opasluonnoksen paperille, löydät tietoa <http://www.tyosuoja.fi/fi/tyosopimus> ja työ sopimuslomakkeen netistä <http://www.tyosuoja.fi/upload/tyosopimuslomake.pdf>)

NUOREN työhön perehdyttäminen

Nuoren työntekijän työhön perehdyttäminen on tärkeä osa työturvallisuutta. Monella nuorella työntekijällä kokemus työelämästä on vähäinen, tai sitä ei ole laisinkaan. Nuorten, kokemattomien työntekijöiden tapaturmariskit ovat selvästi suurempia, kuin kokeneilla työntekijöillä.

Nuoren työntekijän hyvä perehdytys perustuu etukäteissuunnitteluun ja perehdyttämisessä on hyvä käyttää apuna perehdytys suunnitelmaa tai muistilistaa. Perehdyttämisen järjestäminen nuorelle työntekijälle on aina työnantajan vastuulla.

Työturvallisuuden kannalta tärkeitä asioita perehdyttämisessä ovat:

- turvalliset työtavat ja ohjeet
- turvallisuusohjeet sekä -määräykset
- työhön liittyvät riskit ja mahdolliset terveysvaarat
- suojautuminen työssä esiintyviltä vaara- ja haittatekijöiltä
- työvälineet ja niiden käyttö
- toimintatavat poikkeustilanteissa (mm. vaara- ja hätätilanteet)
- ensiapu

Lisätietoa linkistä [Nuorten kesätyöhön perehdyttäminen](#)

(Huom. yllä oleva on sähköinen linkki. Mikäli olet tulostanut tämän opasluonnoksen paperille, löydät tietoa http://www.ttl.fi/fi/tietokortit/Documents/Tietokortti%204_2010.pdf

Puutarhoilta löytyy monia nuorille työntekijöille sopivia töitä, kertoo Sami Heimonen.

5 TYÖAIKASÄÄDÖKSET

Nuorta työntekijää koskevat erilaiset säädökset työajoista, kuin täysi-ikäistä työntekijää. Esimerkiksi 13-14 vuotiaalla työntekijällä ylitoiden teettäminen on kiellettyä, kun taas 15-17 vuotiaalla työntekijällä saa teettää enintään 80 tuntia vuodessa ylitoita. Oheisessa taulukossa (TAULUKKO 2) esitetään nuorten työntekijöiden ohjeelliset työajat, ylityöt, työajan sijoittuminen sekä tauot ja lepoajat.

TAULUKKO 2. Nuorten työntekijöiden työajat (Lähde: [Työsuojelupiirit](#))

Nuorten työajat, ylityöt, työajan sijoittuminen tauot ja lepoajat:

	13-14 v.	15-17 v.	Huom.
Säännöllinen työaika	7 h/vrk, 35h/vko	8h/vrk, 40h/vko	
Ylityö	kielletty	Enintään 80h/v, poikkeusluvalla lisäksi 40h/v	15-17 vuotiaiden työaika enintään 9h/vrk ja 48h/vko
Työajan sijoittuminen	Klo 8-20 (painavista syistä klo 6-20 sekä kotitaloustyössä klo 23 asti)	Klo 6-22 (kotitaloustyössä klo 23 asti)	15 v. täyttänyt 2-vuorotyössä ammattikoulutuksen saamiseksi (työssäoppiminen) enintään klo 24 asti
Ruokatauko	30 min, jos työaika yli 4h 30 min/vrk	30 min, jos työaika yli 4h 30 min/vrk	
Keskeyttämätön vuorokausilepo	14h/vrk	12h/vrk	
Viikkolepo	38h/vko	38h/vko	

Poikkeuksena maatalousalalla on töiden kausiluontoisuus, johtuen ajoittaisesta tarpeesta tehdä pidempiä työpäiviä (esim. sadonkorjuuaika). Tämä seikka on aiheellista ottaa huomioon jo työsuhteesta neuvoteltaessa, mikäli nuoren on tarkoitus osallistua kausiluontoisiin töihin. Sopimukset ylitoiden teosta ja siitä seuraavista lyhennetyistä työpäivistä tai vapaapäivistä on hyvä kirjata työsopimukseen.

6 TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET

Työturvallisuuslain (738/2002) lähtökohtina ovat vaarojen poistaminen sekä työturvallisuuden jatkuva parantaminen. Työturvallisuuslaki ei pidä yhtäkään tapaturmaa hyväksyttävänä vaan pyrkii jatkuvan parantamisen kautta nollatoleranssiin tapaturmien osalta.

Työturvallisuuslaissa 8 §:ssa on säädetty työnantajalle yleinen huolehtimisvelvoite. Työnantajan tulee tarpeellisin toimenpitein huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta sekä työterveydestä. Huolehtimisvelvoitetta rajaa kuitenkin ylivoimaiset, ennalta arvaamattomat tekijät, joihin ei voida varautua kohtuudella. Työturvallisuuslaissa painotetaan työnantajan ja työntekijän yhteistyötä työturvallisuuden ja työterveyden ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Myös työntekijällä on velvollisuus huolehtia osaltaan omastaan sekä muiden työntekijöiden työturvallisuudesta sekä työterveydestä.

Työturvallisuuslaki korostaa tapaturmien sekä vaarojen ennaltaehkäisyä. Työnantaja on velvoitettu tunnistamaan sekä arvioimaan, ja tarvittaessa poistamaan työympäristön riskitekijöitä. Työturvallisuuslaissa henkisen työsuojelun asiat sekä ergonomia on nostettu perinteisen fyysisen työturvallisuuden ja tapaturmien ehkäisemisen rinnalle.

6.1 Vaaroilta suojautuminen

Työnantajan tulee huolehtia tarvittavien henkilösuojaimien saatavuudesta työpaikalla. Nuori työntekijä voi hankkia henkilökohtaisia suojavälineitä myös itse, mikäli ei ole muutoin halukas käyttämään yhteiskäytössä olevia suojaimia. Suojainten tulee kuitenkin olla vaatimukset täyttäviä. Tässä tapauksessa kustannusten jaosta voidaan sopia silloin, kun nuori voi käyttää suojaimia tai varusteita myös työpaikan ulkopuolella (esimerkiksi turvakengät, ratsastuksessa tarvittavat varusteet). Suojainten hankintavastuu sekä kustannusten jako olisi hyvä ottaa esille ja kirjata työsopimukseen ennen työsuhteen alkamista.

KUVA 4. Kuulosuojainten käyttö melua sisältävissä työtehtävissä ehkäisee kuulovaurioita (Nissinen 2010).

TAULUKKO 4.

Ohjeellinen taulukko maatalouden töissä käytettävistä suojaamista:

	Kotieläinten hoitotyöt	Viljely ja sadon käsittely	Kasvinsuojelutyöt, kemikaalit	Huolto- ja korjaustyöt	Rakennustyöt
Suojakypärä	● (Ratsastaminen, hevosen ohjastaminen)				●
Silmien- ja kasvojen suojaimet			●	●	●
Hengityksensuojaimet	●	●	●	●	●
Kuulonsuojaimet	●	●		●	●
Suojakäsineet	●	●	●	●	
Turvakengät tai -saappaat	●			●	●
Suojavaatetus	●	●	●	●	●

Suojaamista ja niiden käytöstä löytyy lisätietoa muun muassa [Melan internet-sivuilta](#).

Työntekijän velvollisuus on käyttää työssään tarvittavia henkilönsuojaimia sekä pitää suojaimet käyttökunnossa ja ilmoittaa välittömästi työnantajalle suojaimissa havaitsemistaan vioista tai puutteista! Työnantajan velvollisuus on antaa työntekijän käyttöön riittävästi työn edellyttämiä suojaimia ja opastaa sekä valvoa suojainten käyttöä!

Mitä turvallisuusvarusteita metsuri tarvitsee kuvassa olevien lisäksi, kysy Kalle Pasanen?

7 TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISY

Tarttuvien eläintautien ehkäisy on niin eettisesti kuin myös elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeää. Vastustamalla ja torjumalla tarttuvia eläintauteja varmistetaan, että elintarviketeollisuudella on käytössään puhdasta ja vaaratonta tuotetta jalostettavaksi.

Suomessa tarttuvien eläintautien tilanne on todella hyvä, sillä se on yksi parhaimmista Euroopassa. Suomi on myös julistautunut salmonellavapaaksi maaksi. Salmonellaa ei siis esiinny kovinkaan yleisesti ja jos esiintyy, siitä on tehtävä ilmoitus ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Suomessa on myös hyvin tarkka kontrolli salmonellan suhteen.

Tilatasolla tarttuvien eläintautien ehkäisyyn kannattaa panostaa, sillä aina kun eläimet sairastuvat, tuotos heikkenee. Helpoimpia tapoja tarttuvien eläintautien ehkäisyyn on rajoittaa vierailijoiden, sekä teuraskuskien pääsyä tuotantotiloihin. Mikäli tuotantotiloihin päästetään vierailijoita, tulisi heillä olla päällään puhtaat suojavaatteet ja jalkineet, mielellään tilan puolesta. Tuotantotiloihin ei tulisi koskaan päästää henkilöä/henkilöitä, jotka ovat matkustelleet ulkomailla ja joiden Suomeen kotiuutumisesta on alle 48 tuntia mahdollisten eläintauti- ja salmonellatartuntojen vuoksi. Myös se tulee muistaa, että samoilla vaatteilla ja jalkineilla ei saa mennä toisiin tuotantotiloihin!

Tuotantotiloissa työskentelevien tulee myös ottaa huomioon, ettei lantaisilla ja likaisilla jalkineilla saa kulkea ruokintatiloissa ja ruokintapöydillä. Niin tuotantotiloissa kuin tilan pihassa tulisi logistiikka suunnitella niin, että lanta- ja ruokintareitit kohtaisivat mahdollisimman vähän. Myöskään mahdolliset teurasreitit eivät saisi kohdata koskaan ruokinta- ja lantareittien kanssa.

Jos tiloilla joudutaan tekemään eläinkauppoja ja tilalle ostetaan uusia tuotantoeläimiä toisilta tiloilta, tulisi ostettavista eläimistä tehdä ainakin salmonellakokeet ennen eläimen siirtoa. Myös mahdollisten tarttuvien sorkkasairauksien varalta olisi hyvä tehdä tarkastukset.

KUVA 5. Tarttuvien tautien ehkäisy kotieläintiloilla on erityisen tärkeää (Heikkinen 2011).

8 PALKANMAKSUN PERIAATTEET

Työsopimuksessa tulee olla esillä sopimus työssä mahdollisesti maksettavasta **palkasta**. Yleisimmin palkka määräytyy työhön käytetyn ajan (ns. tuntipalkka tai aikapalkka) tai työn tuloksen (ns. suorituspalkka) mukaan. Lisäksi voidaan erikseen sopia muun muassa tulospalkkioista, ylityökorvauksista rahana ja matkakorvauksista. Työsuhteen päättyessä työntekijän lopputili on maksettava viipymättä tai viimeistään neljän työpäivän kuluessa.

Työntekijän **vähimmäispalkka** perustuu työehtosopimukseen. Mikäli työnantaja kuuluu työehtosopimuksen tehneeseen työnantajaliittoon, tulee hänen noudattaa alan yleissitovaa työehtosopimusta. Jos työnantaja ei kuitenkaan kuulu työnantajaliittoon, tulee hänen silti noudattaa alan yleissitovaa työehtosopimusta. Työnantaja ei saa sopia työntekijälleen huonompia sopimuksia, kuin yleissitova työehtosopimus määrää.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus kertoo oppisopimusopiskelijan, harjoittelijan, koululaisen tai alan töihin perehtyvän nuoren palkkauksesta, että peruskoulussa tai lukiossa opiskelevalle maksetaan vähintään 70 % työn vaatimusryhmä 1 palkasta. Vaatimusryhmä 1:n palkka 1.4.2012–31.1.2014 on 8,04 euroa / tunti (70 % vaatimusryhmä 1 palkasta $8,04 \times 0,7 = \sim 5,63 \text{ € / tunti}$).

Palkanmaksuun ja työsuhteisiin liittyviä ohjeita löydät mm.

- [Työsuojelu.fi](http://tyosuojelu.fi) - palkanmaksu
- [Palkka.fi](http://palkka.fi)
- [Yrittäjät.fi](http://yrittajat.fi) - palkanmaksu

Palkanmaksun **sivukuluihin** luetaan sosiaaliturvamaksu, työeläkevakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, työtapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus.

- Sosiaaliturvamaksu, eli Sotu-maksu (= työntekijän sairausvakuutusmaksu) maksetaan verohallintoon yhdessä muiden oma-aloitteisten verojen kanssa. Vuonna 2013 Sotu-maksu on 2,04 % työntekijän ollessa 16-67-vuotias.
- Työsuhde vakuutetaan TyEL:n, eli työeläkevakuutusmaksun mukaan, mikäli työntekijä on täyttänyt 18 vuotta. TyEL ei koske alaikäisiä työntekijöitä.
- Työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 2013 palkasta 0,60 %. Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä alle 17-vuotiaista työntekijöistä. Lisää työttömyysvakuutusmaksuista [Työttömyysvakuutusrahastosta](http://www.tvr.fi/fi/etusivu) (<http://www.tvr.fi/fi/etusivu>)

- Työtapaturmavakuutusmaksu on työnantajan velvollisuus ottaa työsuhteessa oleville työntekijöilleen. Vakuutuksen saa kaikista tapaturmavakuutusta hoitavista vakuutusyhtiöistä. Jos työnantaja on teettänyt vuoden aikana yhteensä vain alle 12 työpäivää, on hänet vapautettu työtapaturmavakuutusmaksusta. Työtapaturmavakuutusmaksu vaihtelee työn vaarallisuuden ja toimialan mukaan ja sen suuruus vaihtelee 0,3-8 % välillä. Vakuuttamisvelvollisuus koskee kaikkia työsuhteessa olevia työntekijöitä työntekijän iästä, palkasta tai työsuhteen kestosta riippumatta!
- Kuuluessaan ammattiliittoon (**Maaseudun työnantajaliitto**) työntekijä toteuttaa kustannuksellaan Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön allekirjoittaman eräitä sosiaalisia järjestelyjä koskevan sopimuksen mukaisen ryhmähenkivakuutuksen.

Työntekijän **vuosilomien määräytyminen** on määritelty **vuosilomalaisissa** (162/2005). Työntekijällä, jonka työsuhde kestää alle vuoden on oikeus saada lomaa kaksi arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Täysi lomanmääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jolloin työntekijälle on kertynyt vähintään 14 työssäolopäivää.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen mukaisesti määräaikaisen työsuhteen päättyessä työntekijälle maksetaan **lomakorvaus, 12,5 % työansioista**, mikäli työsuhde on kestänyt alle vuoden.

Työntekijällä on myös oikeus **palkkaan sairausajalta**, mikäli on sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön eikä hän ole aiheuttanut sairauttaan tai tapaturmaansa tahallisesti:

- Työsuhteen jatkuttua vähintään viikon, mutta alle kuukauden ennen työkyvyttömyyden alkua, on työntekijällä oikeus saada 50 % palkasta niille työpäiville, jotka ovat sairastumispäivän ja sitä seuraavien 9 arkipäivän ajanjaksolla.
- Työsuhteen jatkuttua ennen työkyvyttömyyden alkua yhtäjaksoisesti vähintään yhden (1) kuukauden, oikeus palkkaan on enintään 28 päivän ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOJA

Eläinterveys ja eläntaudit. Evira.

Laki nuorista työntekijöistä. Oikeusministeriö.

Maaseutuammattiin ry:n www-sivut.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus [verkkojulkaisu]. Maaseudun työnantajaliitto.

Seinäjoen koulutuskeskus. *Työturvallisuuden opettaminen maatalouden perustutkinnossa* [verkkojulkaisu]. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.

Tarttuvat taudit. ETT.

Työaikalaki (605/1996). Oikeusministeriö.

Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa [verkkojulkaisu]. Opetushallitus.

Työsopimuslaki (55/2001). Oikeusministeriö.

Työsuojelulaki (738/2002). Oikeusministeriö.

Vuosilomalaki (162/2005). Oikeusministeriö.

Kansikuvan ja Maaseutuammattiin ry keulakuvien kuvaoikeudet Maaseutuammattiin ry:llä.

LIITE 1

Työtodistus (malli)

Työntekijä	etunimi sukunimi
Syntymäaika	pv.kk.vuosi (vähintään, tarvittaessa hetu)
Työajat	aikaväli, päivä- tai kuukausi-työaika
Tehtävät	kerrotaan pääpiirteittäin
Arviointi	annetaan työntekijälle vain hänen sitä pyytäessään (muutoin poistetaan tämä kohta työsopimuksesta). Yleensä kerrotaan: <ul style="list-style-type: none">• käytös• työtaito
Päiväys	
Työnantaja	
Allekirjoitus	<hr/> nimenselvennys, titteli

Palaute työhjeoppaan luonnoksesta

Voit antaa palautteen netissä <http://www.maaseutuammattiin.fi/opaspalautte> tai palauttaa tämän lomakkeen täytettynä kirjepostissa osoitteeseen: Maaseutuammattiin ry, c/o MTK-Pohjois-Savo, Savonkatu 18 C, 70110 KUOPIO.

1) Miten kuulit oppaasta / miten sait sen käyttöösi?

- a. Olen Maaseutuammattiin ry:n kummiyrittäjä ja sain tiedon sitä kautta.
- b. Kuulin oppaasta naapuritalalta / tutulta.
- c. Sain vinkin kesätöihin tulleelta nuorelta.
- d. Luin lehdestä.
- e. Huomasin facebookissa tilapäivityksen asiasta.
- f. Muuta kautta? Miten? _____

2) Mitä tietoa hait oppaasta? Voit valita useamman.

- a. työnantajan velvollisuudet
- b. työntekijän velvollisuudet
- c. nuorelle sopivat työt
- d. työsopimuksen solmiminen
- e. nuoren työhön perehdyttäminen
- f. työaikasäädökset
- g. työturvallisuussäädökset
- h. tarttuvien tautien ehkäisy
- i. palkanmaksun periaatteet
- j. lähteitä ja linkkejä

3) Kuinka tarpeellista työhjeoppaassa ollut tieto oli?

- a. erittäin tarpeellista
- b. hyvin tarpeellista
- c. tarpeellista
- d. vähän tarpeellista
- e. ei ollenkaan tarpeellista

4) Kuinka hyödyllistä työhjeoppaaseen koottu tieto oli?

- a. sain **paljon** apua nuoren työntekijän ohjaamiseen tai työllistämiseen
- b. sain **vähän** apua nuoren työntekijän ohjaamiseen tai työllistämiseen
- c. **en** saanut **minkäänlaista** apua nuoren ohjaamiseen tai työllistämiseen
- d. kaikki tieto oli jo ennestään minulle tuttua

5) Oppaassa oli jotakin ihan turhaa tietoa, mitä?

6) Oppaasta puuttui kokonaan/osittain tämä tärkeä tieto:

7) Vapaan palautteen mahdollisuus:

Kiitos!

Yhteystietonne, jotta opinnäytetyöntekijät voivat tarvittaessa kysyä lisätietoa:

Olemme erityisen kiitollisia elokuun 2013 loppuun mennessä saamistamme palautteista, sillä näin opinnäytetyön tekijät voivat hyödyntää sitä muokatessaan opasta lopulliseen muotoonsa.